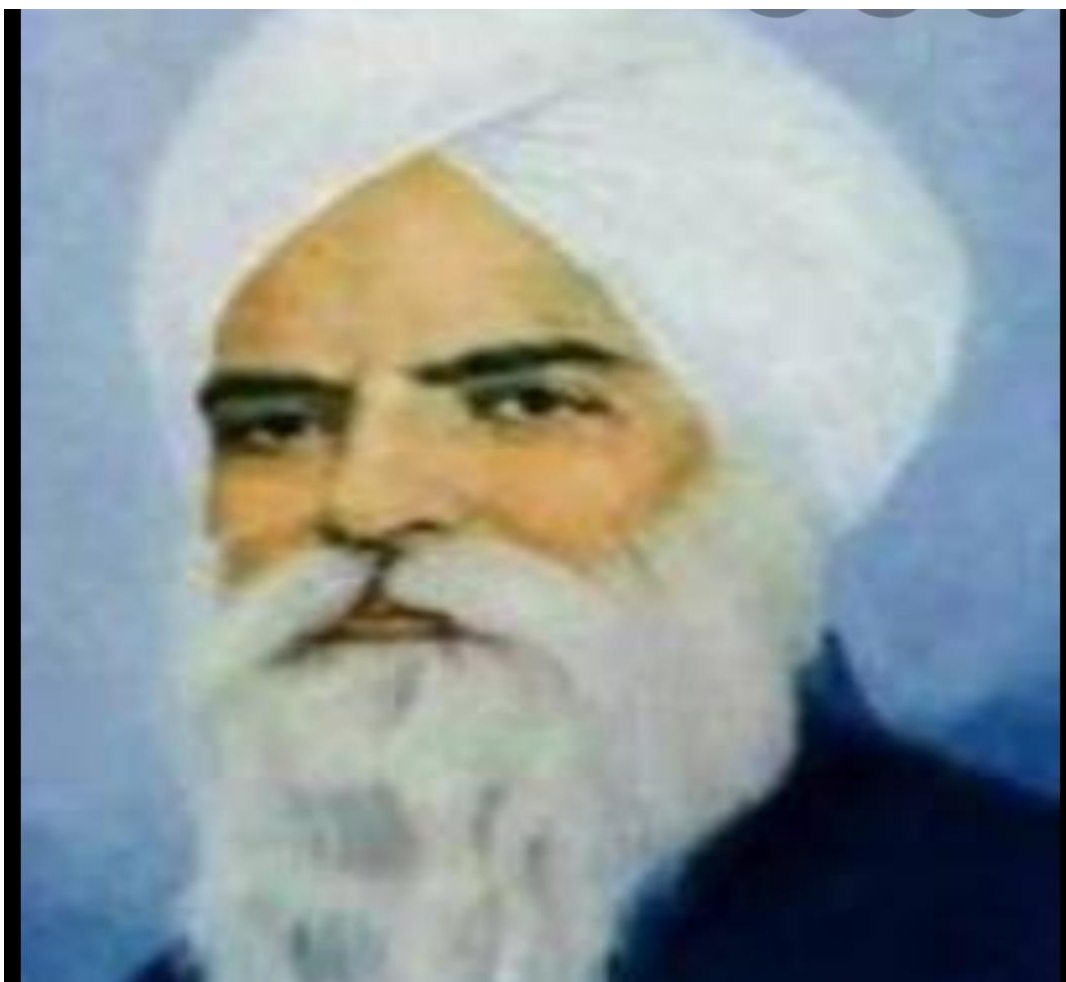

ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ

ਡਾ. ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਡਾ. ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਮੋਢੀ ਲੇਖਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲੰਮੀ ਨਦਰ, ਕਲਮ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ, ਸੁੱਧ ਸਰੂਪ, ਸੁਰਤਿ ਸ਼ਬਦ ਵੀਚਾਰ, ਨਿਰੁਕਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ ਹਨ।

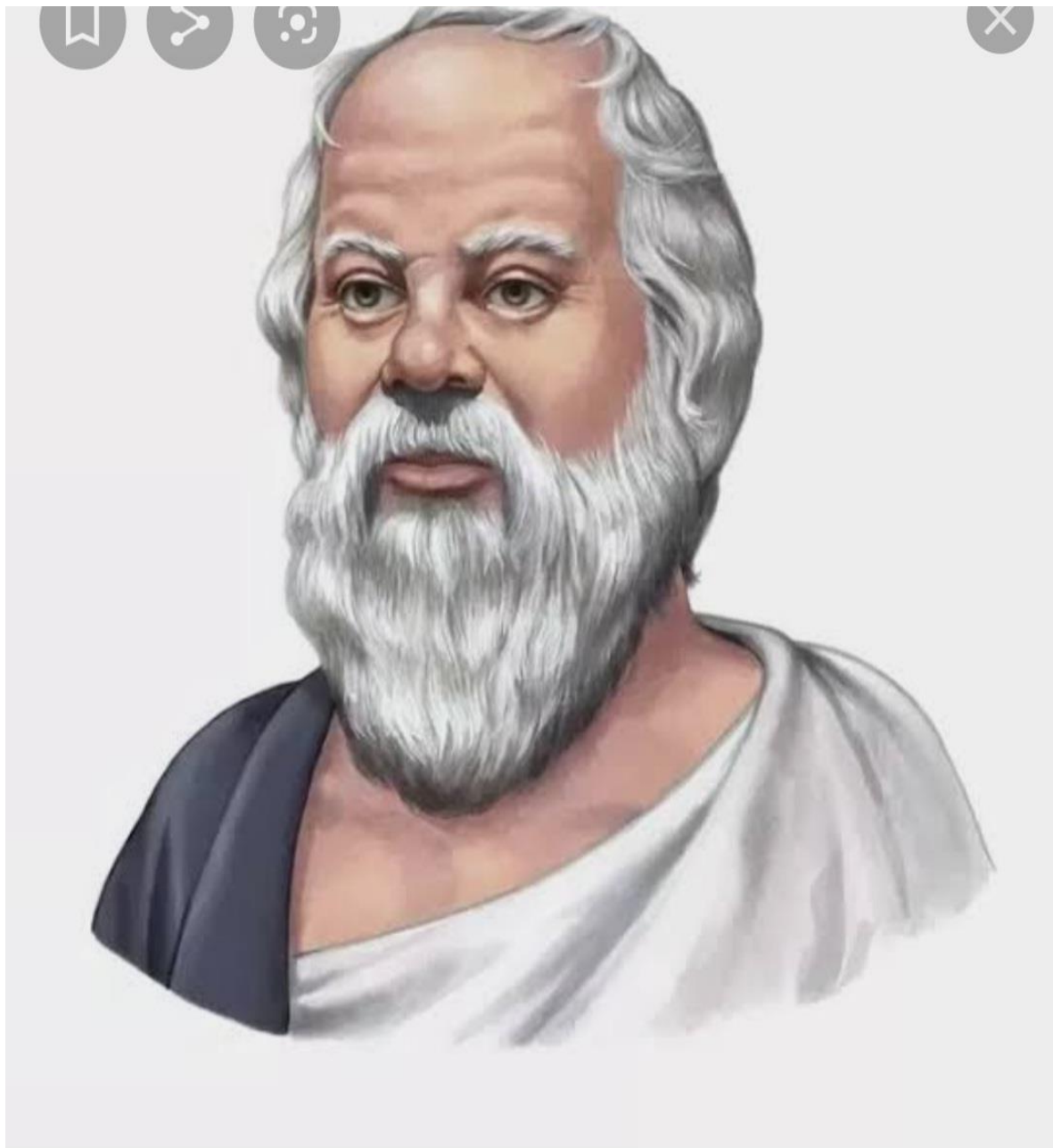

ਹਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਾਰਤਕ ਲੇਖ ਦਾ ਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :

ਬੰਦੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਹੈ। ਕਈ ਮੌਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵੱਡੇ ਰਾਠ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਵੀ ਕੋਈ ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ, ਸਿਵਾਏ ਇੱਕ ਅਰਦਾਸ ਦੇ।

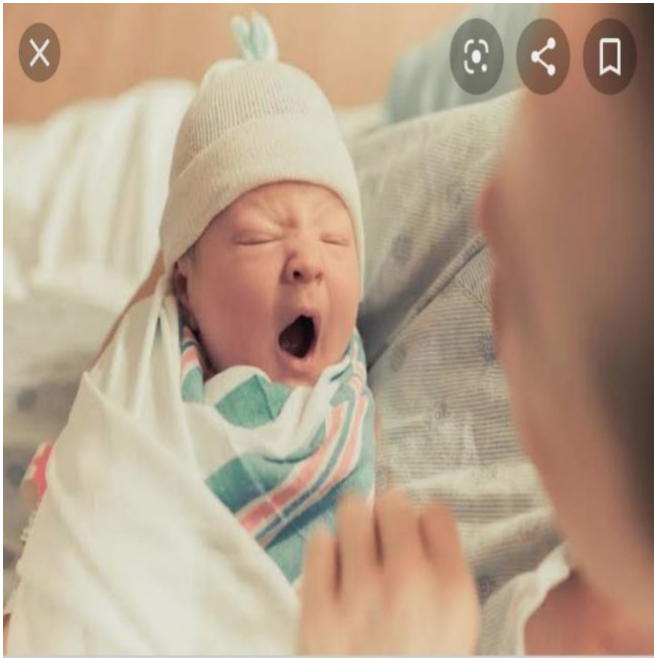
ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਆਣਾ ਆਦਮੀ ਸੁਕਰਾਤ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੌਤ ਤੋਂ
ਬੇਪਰਵਾਹ ਸੀ। ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਇਸ ਨੇ ਸਰਬੱਤ ਵਾਕਣ ਪੀ
ਲੀਤਾ ਸੀ। ਐਸਾ ਆਦਮੀ ਵੀ ਅਰਦਾਸ ਦਾ ਕਾਇਲ ਸੀ।

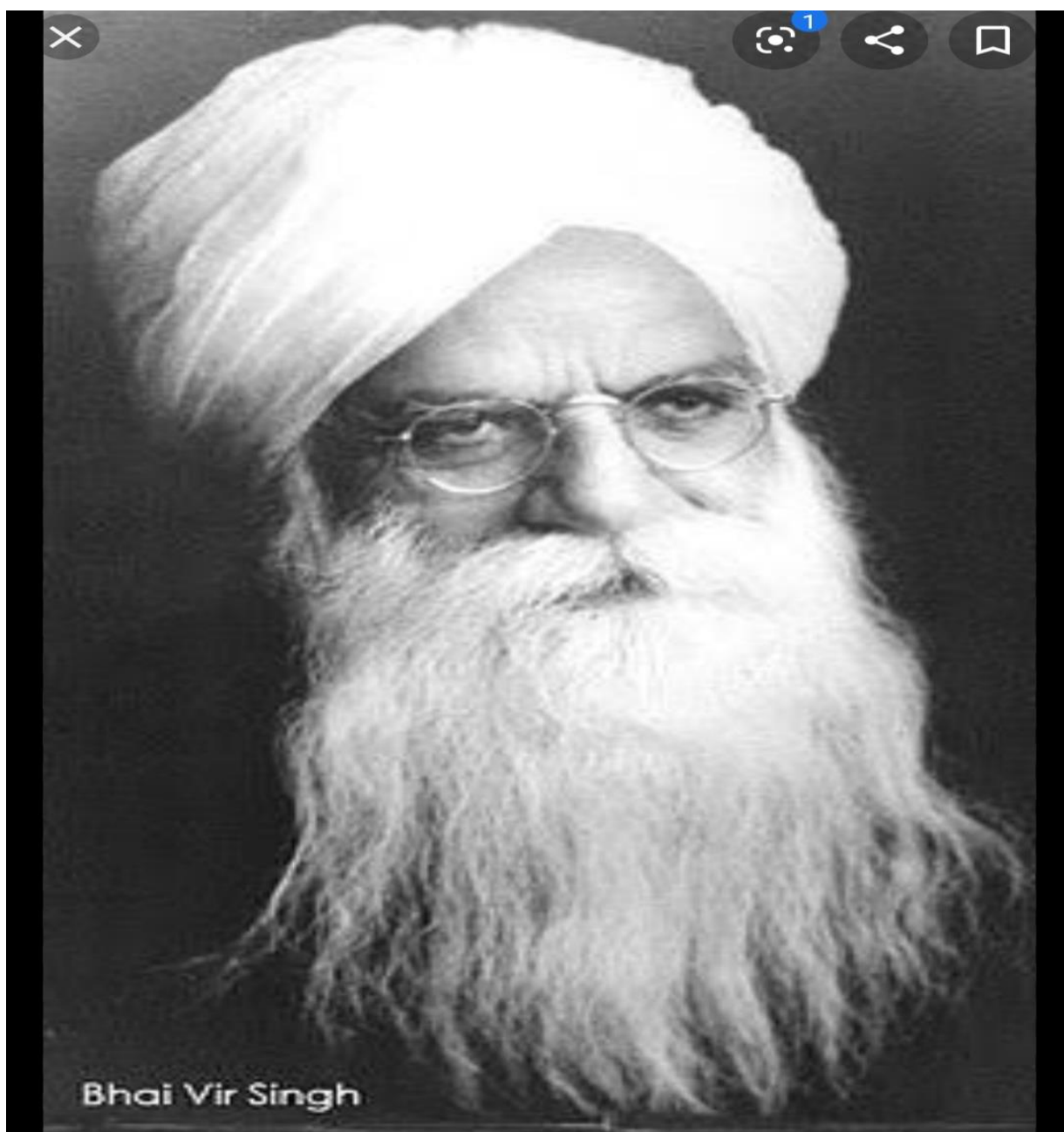
ਇੱਕ ਥਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, “ਉਹ ਪਿਆਰੇ ਪੈਨ ਦੇਵਤਾ ਅਤੇ ਏਸ
ਥਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਿਓ! ਮੇਰੀ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਬੂਲ ਕਰੋ ਕਿ ਮੇਰੇ
ਅੰਦਰ ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਸੁੰਦਰ ਬਣ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ
ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਇਸ ਅੰਦਰਲੀ ਜੀਵ-ਆਤਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੁਰ
ਹੋ ਜਾਣ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਖਾਸ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ।
ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮਾਂ-ਰੀਤਾਂ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਇੱਕ ਅਰਦਾਸ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਸਾਰੀ
ਪਰਮਾਰਥਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਇੱਕ ਅਰਦਾਸ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਸਤੂ
ਹੈ।

ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹਰ ਸੰਸਾਰਕ ਮੌਕੇ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਜਨਮ ਵੇਲੇ,
ਮਰਨ ਵੇਲੇ, ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ, ਜੰਗ ਵੇਲੇ। ਕੋਈ ਅਵਸਰ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸਿੱਖ
ਲਈ ਬਿਨ ਅਰਦਾਸ ਹੋਵੇ।

ਸੰਨ 1993 ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬਝਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਯਤਨ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਜੋ ਛਪਿਆ ,ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ।
ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਈ ਗਈ, ਪ੍ਰੰਤੂ
ਸੰਕੇਤਕ ਤੌਰ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਦਾ ਆਰੰਭ ਅਰਦਾਸ
ਤੋਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਏਸ
ਅਰਦਾਸ ਤੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਅਰਦਾਸ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਅਰਦਾਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ? ਸ਼ਾਇਦ ਮਿਲਦਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉੱਤਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ। ਅਰਦਾਸ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ, ਉੱਤਰ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਐਸਕਰ ਵਾਇਲਡ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਤੇ ਉੱਤਰ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ “ਅਰਦਾਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਮਿਲਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਅਰਦਾਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਮਿਲੇ ਤੋਂ ਅਰਦਾਸ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ... ਉਹ ਖ਼ਤੇ-ਕਿਤਾਬਤ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”

ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਰਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ।
ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਨਿੱਜੀ ਯਾਚਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਨਿਜ
ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲੈਵਲ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਖ਼ਤਮ
ਸਰਬਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਤਦੇ ਸਫਲ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਹਸਤੀ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਸਰਬਤ ਦੇ ਭਲੇ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸਰਬਤ ਦੀ ਲੀਨਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਫਲ ਸਰੂਪ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਹੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਦਾ ਇਹ ਸਹਿ-ਸੁਭਾ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ। ਅਰਦਾਸ ਦਵਾਰਾ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਜਾਂ ਐਉਂ ਕਹੋ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਾਵ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਨੁਕਸ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਛੋਟੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਨਕਾਰਾਪਨ, ਸਾਡਾ ਕਮੀਨਾਪਨ, ਸਾਡਾ ਛੁਟਦਿਲਾਪਨ, ਸਾਡਾ ਵੱਖਰਾਪਨ, ਇਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਐਉਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਪੁਰਾਣੇ ਕੱਪੜੇ ਛੋਟੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਏਸੇ ਦਾ ਨਾਮ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਭਾਵਲੀਨਤਾ ਤੋਂ ਤਤਖਿਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਯਾ ਦੇ ਪਾਪ ਲੀੜੇ ਦਾ ਛੋਟਾ ਰਹਿ ਜਾਣ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰਬੱਤ ਪੁਰਖ ਹੋ ਕੇ ਨਿਸ਼ਪਾਪ ਉੱਚਾ ਉੱਠ ਜਾਣ ਦਾ ਨਾਮ

ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਹੈ। ਏਸ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ

ਸਾਡੀ ਸੁਗਯਾਤ(ਸੈਖ) ਲਈ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਲਈ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਅਲੰਕਾਰ ਪਹਿਲੇ ਟ੍ਰੈਕਟ ਵਿੱਚ ਬੱਧਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਨ 1893 ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ, ਆਪ ਦੀ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਲੋਕ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ੰਕਾ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੀ ਵਿਅਰਥ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੱਤ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੁਆਰਾ ਸਾਖਯਾਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਲਓ ਪੜ੍ਹੋ :

ਤੂ ਠਾਕੁਰੁ ਤੁਮ ਪਹਿ ਅਰਦਾਸ॥

ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਤੇਰੀ ਰਾਸਿ॥

ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਿਸ਼ੇ ਪਰ ਇੱਕ ਮਨੋਹਰ ਵਾਰਤਾ :

ਸਦ ਬਖਸਿੰਦੁ ਸਦਾ ਮਿਹਰਵਾਨਾ

ਸਭਨਾ ਦੇਇ ਅਧਾਰੀ॥

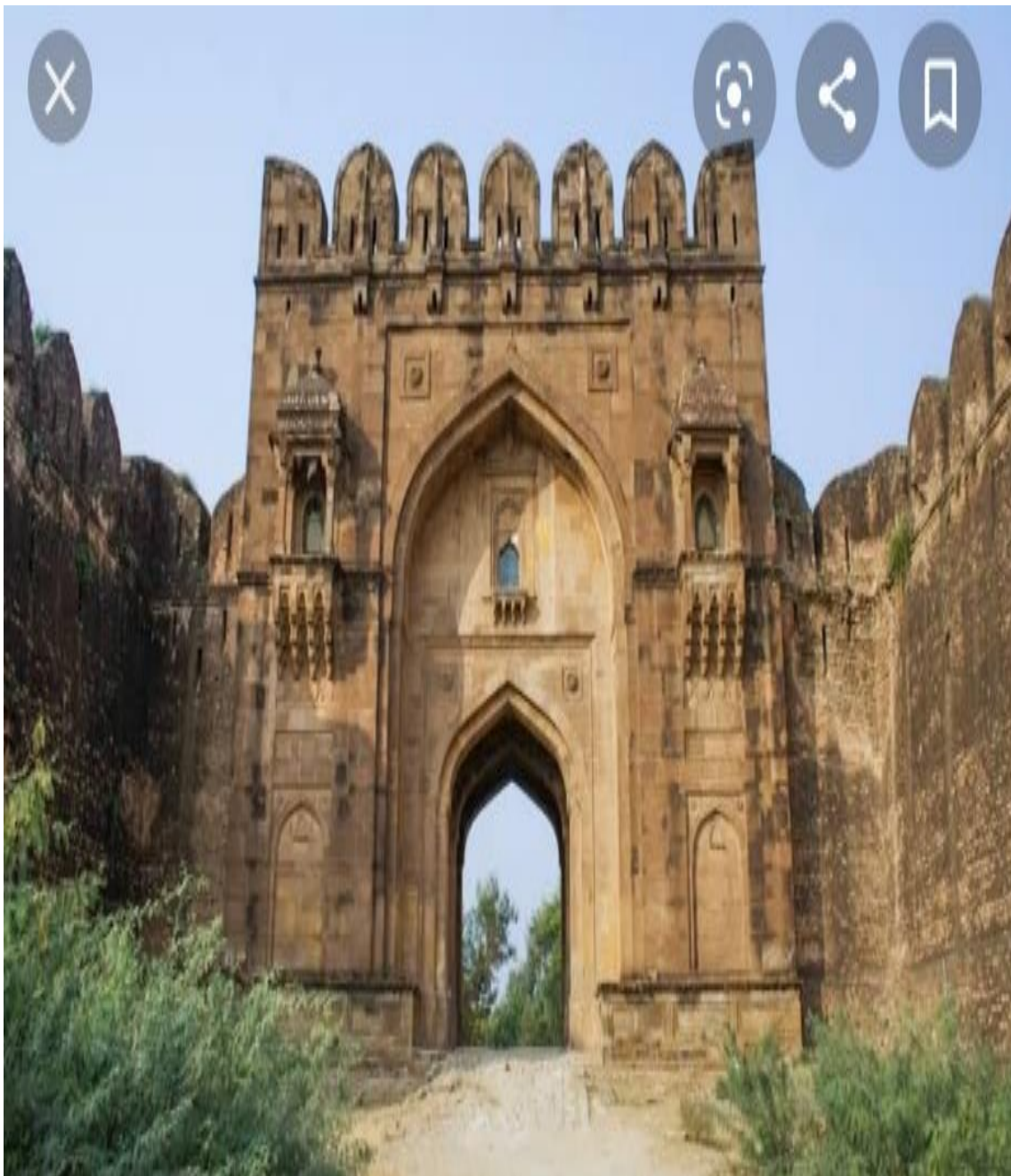
ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਤੇ ਉਦਾਰਤਾ ਕੌਣ ਨਹੀਂ
ਜਾਣਦਾ?

ਪੰਜਾਬ ਵਰਗੇ ਫਸਾਦਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣਾ, ਜਿੱਥੇ ਚੱਪੇ-ਚੱਪੇ ਅੱਡ ਰਾਜ ਸੀ ਤੇ ਹਰੇਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੀਸ ਮਾਰ ਖਾਂ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਖਾਲਾ ਜੀ ਦਾ ਵਾੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਤੇ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਪਰ ਉਹ ਸ਼ੇਰ ਦਿਲ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਘਾਬਰਿਆ। ਔਕੜ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੀ ਤੇ ਕਾਰਜ ਸਿੱਧ ਲੈ ਲੈਣੇ।

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਰਦਾਰ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਧਾੜਵੀ ਸੀ, ਆਕੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਵੱਡੀ ਐਖ ਨਾਲ ਜਿੱਤਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁਹਤਾਸ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਹ ਸਰਦਾਰ ਉਸਦੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਜੋ ਮੂੰਹ ਆਉਂਦੀ ਬਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣਾ ਸਰਬ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਖਾਣ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਮਹਾਂ ਉੱਤਮ ਪਦਾਰਥ ਵੀ ਇਸ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਉੱਡ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਮਰਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਦੀਵ ਸੜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੈਦਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਡਰਾਉਣੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਨੂੰ ਪੈਂਦੀਆਂ ਤੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਭੈ ਇਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੂਣਾ ਕਰਦੇ। ਜਦ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰ-ਹਜ਼ਾਰ ਗਾਲ ਇੱਕੋ ਸਾਰੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਇਹ ਦੁਖੀ, ਸਮਾਂ ਕੱਟਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕੁਟੀਆ ਦੇ ਜਾਲੇ
ਫਰੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਪੁਰਾਨੀ ਪੇਥੀ ਹੱਥ ਲੱਗੀ।

ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਵਿਹਲਿਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਦਿਲ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਖੁਭਦਾ ਗਿਆ।

ਛੇਕੜ ਇੱਕ ਤੁਕ ਪਰ ਪਹੁੰਚਾ :

ਸਦ ਬਖਸ਼ਿੰਦ ਸਦਾ ਮਿਹਰਬਾਨਾ

ਸਭਨਾ ਦੇਇ ਅਧਾਰੀ॥

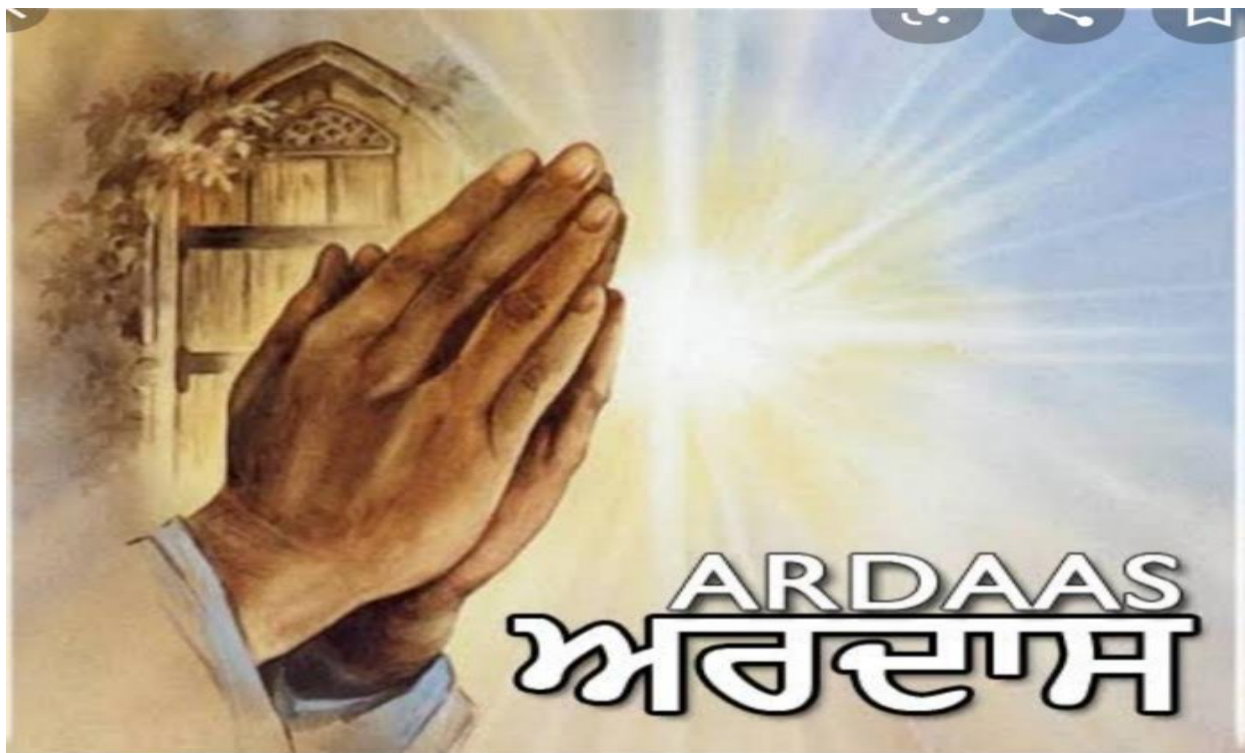
ਇਸ ਤੁਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਹਿਣ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਡਰਾਉਣਾ ਭੂਤ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ, ਇੱਡਾ ਕਿਰਪਾਲੂ ਹੈ ਕਿ ਸਦੀਵ ਬਖਸ਼ਦਾ ਤੇ ਦਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਪੀ, ਪੁੰਨਾਤਮਾ, ਸਭ ਨੂੰ ਆਸਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਉਸ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਾਗਰ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ?

ਆਪ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਜਦ ਦੁਨੀਆਂ ਆਦਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸਤ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਸਚਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸੁਤੇ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੁੱਕ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਭਾਵ ਨੇ ਇਸ ਡੁਬਦੇ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੱਤਾ।

ਇੱਕ ਰਾਤ ਮੀਂਹ, ਹਨੇਰੀ ਤੇ ਵਰਖਾ ਨੇ ਉਹ ਤਰਥੱਲੀ ਮਚਾਈ ਕਿ
ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਈ।

ਅਰ ਇਸ ਸੇਚ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਬੀਤ ਗਈ ਕਿ ਮੈਂ ਪਾਪੀ ਹਾਂ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਭ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਬਖਸ਼ੇਗਾ, ਕੀ ਮੇਰੇ ਪਾਪ ਵੀ ਖਿਮਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਚਾਂ ਦਾ ਫਲ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸ ਪਾਪੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾ ਪਛਤਾਵਾ ਆਇਆ ਤੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ,” ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ! ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜੁਆਨੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਆਦਮੀ ਬੇਦੋਸ਼ ਮਾਰੇ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਵਿਧਵਾ ਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਬਾਲ ਅਨਾਥ ਕੀਤੇ। ਤੇਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਛੇਕੜ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਧਾੜਵੀ ਤੋਂ ਸਰਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋ ਗਿਆ।

ਹੇ ਪਿਤਾ! ਮੈਥੋਂ ਵਧ ਕੇ ਪਾਪੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਕੁੰਭੀ ਨਰਕ ਦੇ ਜੋਗ ਹਾਂ
ਪਰ ਆਪ ਬਖਸ਼ਿੰਦ ਹੋ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬਖਸ਼ੋ ।“ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਫੇਰ ਚਿਰ
ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਏ ਫੇਰ ਉਹੋ ਪੋਥੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਿਆ:

ਜਾ ਕਉ ਮੁਸਕਲ ਅਤਿ ਬਣੈ ਢੋਈ ਕੋਇ ਨਾ ਦੇਇ

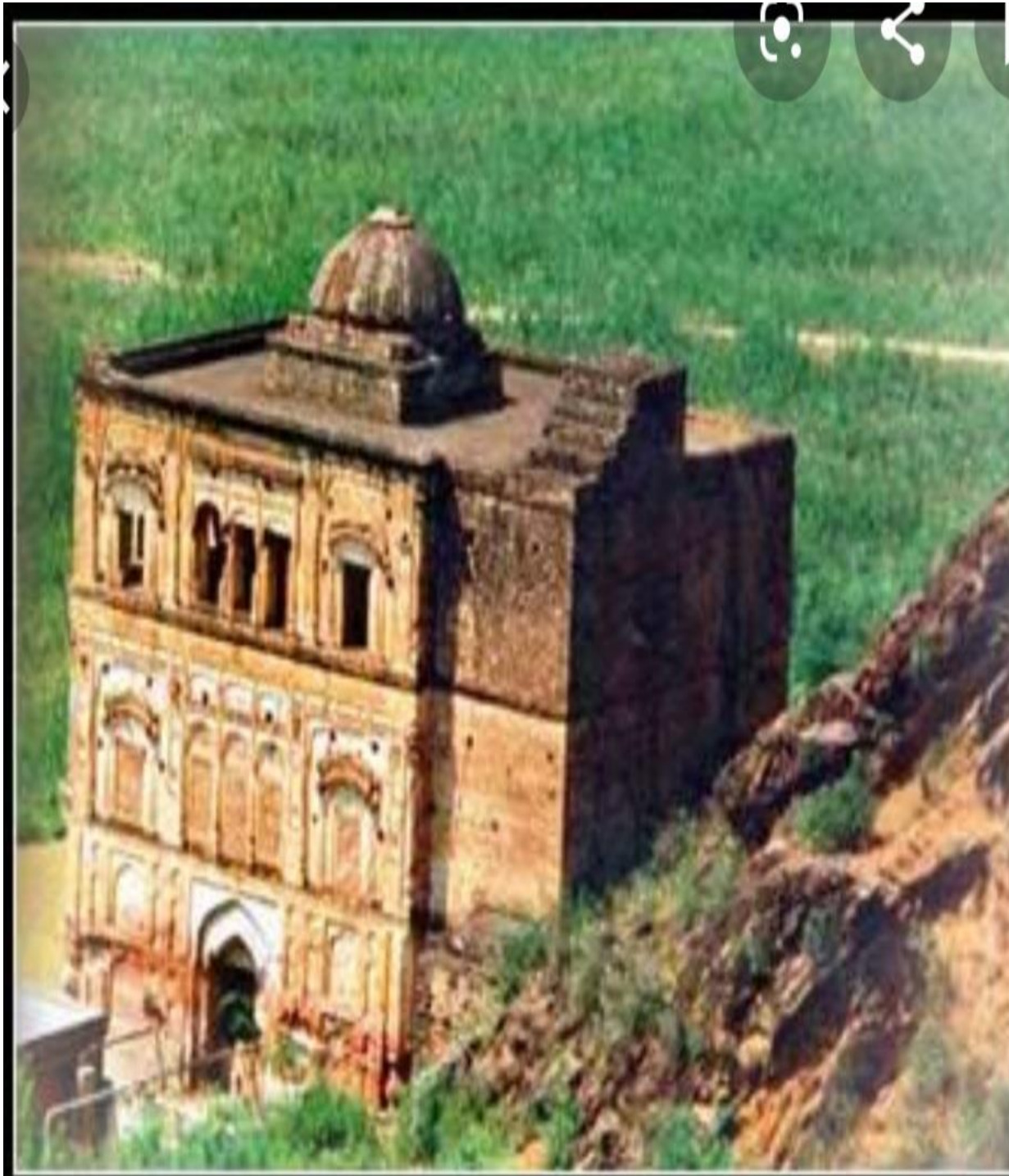
ਲਾਗੂ ਹੋਏ ਦੁਸਮਨਾ ਸਾਕ ਭਿ ਭਜਿ ਖਲੇ

ਸਭੇ ਭਜੈ ਆਸਰਾ ਚੁਕੈ ਸਭੁ ਅਸਰਾਓ

ਚਿਤਿ ਆਵੇ ਉਸ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਲਗੈ ਨਾ ਤਤੀ ਵਾਉ॥1 ॥

ਇਹ ਸਾਰਾ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤਿ ਦੁਖੀ ਸਮਝਦਾ ਸਾਂ ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਅਨੰਦਤ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਸਭ ਸੰਕਟ ਨਿਵਿਰਤ ਹੋ ਗਏ ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਈਸ਼ਵਰ ਪੁਰ ਭਰੋਸਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬਿਅੰਤ ਦਇਆ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਜੋ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਾਂਗ ਡੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਸ਼ਾਂਤ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਸੱਚੇ ਪਾਸ ਪਛੁਤਾਵੇ ਤੇ ਉਪਾਸਨਾ ਥੋਂ ਇਹ ਅਪਰਾਧੀ ਸੁਖੀ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਭ ਸੰਕਟ ਨਿਵਿਰਤ ਹੋ ਗਏ। ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ ਪਰ ਇੱਕ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਦਵਾ ਕੇ ਉਸ ਥੋਂ ਕਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਫਲ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੈਦੀ ਦਾ ਵਰਤੋਂ-ਵਰਤਾਰਾ ਹੋਰ ਦਾ ਹੋਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਰੇਕ ਨਾਲ ਮਿੱਠਾ ਬੋਲੇ, ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਵਰਤੇ। ਸਭ ਲੋਕ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਅਸਚਰਜ ਖੇਡ ਕੀ ਵਰਤ ਗਈ ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਵਟੀਜ਼ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੁਹਤਾਸ
ਆ ਡੇਰੇ ਲਾਏ।

ਦਵਾਵਾਂ ਦਰਮਲਾਂ ਸਭ ਅਫਲ ਗਈਆਂ। ਜਦ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੀਕ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਈ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇ ਕਰਤਾਰ! ਮੈਨੂੰ ਨੀਂਦ ਬਖਸ਼। ਝੱਟ ਅੱਖ ਲੱਗ ਗਈ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਰਾਜ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਉੱਠੇ। ਵਜ਼ੀਰ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸਦਾ ਕੇ ਬੋਲੇ,” ਰਾਜਾ ਜੀ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਰਾਮ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਉਸ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦ ਵਿੱਚ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਭਾਰੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਆਂ।

ਰਾਜਾ ਬੋਲਿਆ," ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਇਸ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾੜਵੀ ਸਰਦਾਰ ਕੈਦ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕੈਦ ਵੀ ਕਰੜੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦੇ ਯੋਗ ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਹੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਝੱਟ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਅਰ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ," ਕਿਉਂ ਭਾਈ ਅਜੇ ਸਿੱਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈਂ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਇਸ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕੈਦਖਾਨੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਣਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮੈਂ ਧਾੜਵੀ ਤੋਂ ਸਰਦਾਰ ਬਣਿਆ ਤੇ ਆਪ ਦੀ ਹੀ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸੱਚੇ ਪਿਤਾ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਸੱਚੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਮਗਨ ਹੈ। ਇਸ ਕੈਦ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸਦੀ ਬੇਅੰਤ ਦਇਆ ਨਾਲ ਖਲਾਸੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਮਹਾਂਭੋਜਲ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਛੁਟਕਾਰਾ ਬਖਸ਼ਣਾ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੇਰ ਸਰਦਾਰੀ ਦੇਣ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਨੱਕ ਨਾ ਧਰਿਆ ਭਾਵ ਉਸ ਨੇ ਸਰਦਾਰੀ ਲੈਣੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਾ ਕੀਤੀ।

ਪਿਆਰੇ ਪਾਠਕੋ! ਰਤਾ ਸੋਚੋ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਪੁਰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰਨਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੀ ਮਨ ਨੂੰ ਕਿੱਡੇ ਸ਼ਾਂਤੀਦਾਇਕ ਹਨ। ਦੁੱਖ, ਸੰਕਟ, ਕਸ਼ਟ ਕੁਝ ਵੀ ਦੁਖਦਾਈ ਨਹੀਂ ਭਾਸਦੇ। ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਮਨਮਤੀਏ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਪੁਰ ਨਾ ਪਤੀਆ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿ, "ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੀ ਵਿਅਰਥ ਹੈ। ਸਦਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖੋ ਕਿ ਰੱਬ ਸਾਡਾ ਦਿਆਲੂ ਪਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲਣਹਾਰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਾਂ।

ਜੈਸਾ ਭਾਲਕੁ ਭਾਇ ਸੁਭਾਈ ਲਖ ਅਪਰਾਧ ਕਮਾਵੈ॥

ਕਰਿ ਉਪਦੇਸ਼ ਝਿੜਕੇ ਬਹੁਭਾਤੀ ਬਹੁੜਿ ਪਿਤਾ ਗਲਿ ਲਾਵੈ॥

ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਵਾਕ ਹੈ :

ਸਾਵ ਰਹੇ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਸਭੈ

ਜਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਓ ਤਿਨਹੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਓ॥

ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨ ਹੈ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਦਰਗਾਹੇ
ਚੱਲਣਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਨਿਸਤਾਰਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਜਾਂ
ਸਦਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਚੁਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਦਾ ਨਰਕ। ਤਾਂ ਤੇ ਭਲਾ
ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪਾਪੀ ਵਾਂਗੂ ਇਸੇ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਪਾਪ
ਬਖਸ਼ਾ ਕੇ ਕੁਝ ਭਜਨ ਰੂਪੀ ਖੋਪ ਲੱਦ ਲਓ। ਜਗਤ ਦਾ ਵਿਹਾਰ
ਸੁੱਧ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਮਨ ਕਰਦਾਰ ਵੱਲ ਰੱਖੋ ਅਰ ਸਦੀਵ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ
ਕਰੋ।

ਤਿਆਰ ਕਰਤਾ

ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਸਟਰ

ਸ.ਹ.ਸ. ਭਿੰਡੀ ਐਲਖ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)